

9. Gallois D. A la France les satellites d'observation, à l'Allemagne les drones / D. Gallois // Le Monde. – 30.03.2015. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.lemonde.fr/economie/article/2015/03/30/a-la-france-les-satellites-d-observation-a-l-allemande-les-drones_4606001_3234.html
10. Braun S. Europa und Aussenpolitik Neustart für Deutschland und Frankreich / S. Braun // Süddeutsche Zeitung. – 21.01.2014. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.sueddeutsche.de/politik/europa-und-aussenpolitik-neustart-fuer-deutschland-und-frankreich-1.1867624>
11. Brochure sur la coopération franco-allemande dans l'aide au développement. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.diplomatie.gouv.fr/fr/photos-videos-publications-infographies/publications/brochures-institutionnelles/article/la-cooperation-franco-allemande>

УДК 327(44)

Митрофанова О.О.

БЕЗПЕКОВА ПОЛІТИКА ФРАНЦІЇ В КОНТЕКСТІ ТЕРОРИСТИЧНИХ АТАК 13 ЛИСТОПАДА 2015 Р.

Дослідження проблем тероризму стає все більш нагальним у політичній науці. У статті проаналізовано роботу французьких спецслужб та активізацію французької зовнішньополітичної стратегії для боротьби з Ісламською державою в контексті терористичних атак у Парижі 13 листопада 2015 р. Доведено, що координація роботи французьких спецслужб та їх європейських партнерів є першочерговим завданням у царині запобігання терористичним атакам. Запропоновано залучення України до роботи нещодавно відкритого Європейського центру боротьби з тероризмом. Аналізуючи французький досвід виокремлено сфери, на які потрібно звернути увагу спецслужбам та ГУР України.

Ключові слова: Ісламська держава, Росія, спецслужби, тероризм, Україна, Франція.

Митрофанова О.А. Политика безопасности Франции в контексте террористических атак 13 ноября 2015 г.

Исследование проблем терроризма становится все более актуальным в политической науке. В статье проанализирована работа французских спецслужб и активизация французской внешнеполитической стратегии для борьбы с Исламским государством в контексте террористических атак в Париже 13 ноября 2015 г. Доказано, что координация работы французских спецслужб и их европейских партнеров является первоочередной задачей в области предотвращения террористических атак. Предложено привлечение Украины к работе недавно открытого Европейского центра по борьбе с терроризмом. Анализируя французский опыт, выделены сферы, на которые нужно обратить внимание спецслужбам и ГУР Украины.

Ключевые слова: Исламское государство, Россия, спецслужбы, терроризм, Украина, Франция.

Mitrofanova O. France's Security Policy in the Context of the Terrorist Attacks on the 13 of November, 2015.

Studying the terrorism's issues becomes topical question of political science. It is analyzed the French services work and increased activity of French foreign strategy in a view of struggle against the Islamic terroristic state in the context of consequences of terroristic attacks in Paris on the 13 of November, 2015. It is proved that coordination of the French intelligence services and their European partners is a priority in preventing terrorist attacks. It is proposed a participation

of Ukraine in the functioning of the newly opened European Centre for the fight against terrorism. Analyzing the French experience the author defined the priority spheres which need attention by Ukraine's intelligence services including the Main intelligence directorate of the Ministry of Defence of Ukraine.

Keywords: *the Islamic State, Russia, intelligence service, terrorism, Ukraine, France.*

Терористичні атаки в Парижі 13 листопада 2015 р. зі 130 людськими жертвами та 350 пораненими спричинили необхідність як глибинного аналізу роботи французьких спецслужб, так і активізації французької зовнішньополітичної стратегії для боротьби з Ісламською державою (ІД).

Немає фундаментальних досліджень з даної тематики через те, що події відбулися нещодавно. Джерелами є висловлювання політиків (президента, прем'єр-міністра Франції та ін.) з досліджуваної проблеми. Зважаючи на її специфіку, деякі аналітичні розробки існують лише у закритому доступі, через що певним різновидом джерел можуть слугувати матеріали, люб'язно надані французькими фахівцями на умовах анонімності. Відомі французькі міжнародники оприлюднили свій аналіз у формі статей, переважна більшість яких присвячена роботі французьких спецслужб та пошукам французької влади та дипломатії шляхів запобігання тероризму та боротьбі з ІД. Звернемо увагу на праці П. Боніфаса, директора паризького Інституту міжнародних та стратегічних досліджень.

Метою статті є дослідження роботи французьких спецслужб та активізації французької зовнішньополітичної стратегії для боротьби з Ісламською державою в контексті наслідків терористичних атак в Парижі 13 листопада 2015 р.

Напередодні візиту до Москви президента Франції Ф. Олланда прем'єр-міністр Франції М. Вальс вперше висловився про можливість зняття санкцій з Росії за умови виконання Москвою своєї частини мінських угод. 25 листопада 2015 р. виступаючи перед депутатами Вальс наголосив, що він сподівається на зняття санкцій за умови виконання мінських угод. До того ж, права партія Н. Саркозі «Республіканці» звернулася до президента Ф. Олланда з проханням зняти ембарго на постачання в Росію [1]. 26 листопада 2015 р. Ф. Олланд на зустрічі з В. Путіним у Москві закликав до створення світовими державами «великої коаліції» для боротьби проти ІД.

Директор французького Інституту міжнародних і стратегічних відносин П. Боніфас вважає, що оскільки у Франції з Росією є спільна мета – перемогти ІД, то для кращої ефективності ці країни можуть координувати свої удари по

Ісламській державі. Франція також проситиме Росію не наносити ударів по антиурядовим організаціям, а наносити удари по ІД. На думку цього фахівця, увійшовши в коаліцію з Росією по Сирії, Франція нічим не ризикує, тому що обидві країни мають не тільки розбіжності, але й спільні інтереси [2].

Французький полковник у відставці звертає увагу на важливий нюанс – якщо повітряні удари мають незначний ефект – це через те, що літаки літають дуже високо, щоб не бути збитими системою протиповітряної оборони, а отже, щоб не було загиблих, наявність яких би дуже негативно оцінила б громадськість. Росія не має даної проблеми, що дуже важко зрозуміти на Заході. Таким чином, співпраця Заходу з Росією розпочнеться з координації повітряних ударів, а потім, за необхідності, Росію приймуть як повноправного члена коаліції [3].

Стосовно сценарію можливої участі французьких військових у гіпотетичній наземній операції в Сирії французький генерал у відставці зауважив, що він не думає, що відбудеться така операція [4]. А французький полковник у відставці зазначає, що немає можливого сценарію, крім третьої світової війни та нагадує принцип «No boots on the ground». Згідно нього, тільки деякі частини спецназу (FS) візьмуть участь у операції (Франція заперечуватиме будь-яку наземну участь). Втім, спецназ вже діє з 2012 р [3].

Оцінюючи французьку зовнішньополітичну стратегію полковник у відставці зазначає, що, на його думку, Міністерство закордонних справ Франції від приходу до влади Н. Саркозі обрало помилкову дипломатичну вісь: Лівія, арабська весна, Мурсі в Єгипті, смертоносні зближення з Саудівською Аравією та Катаром (французькі політики корумповані саудітами та катарцями). Ф. Олланд тільки продовжує цей шлях орієнтування на США (у питаннях Сирії, Ізраїлю/Палестини, Ємену, братів-мусульман в Єгипті), але на відміну від Н. Саркозі він знаходиться у майже прямій опозиції до Росії. Проблема в тому, що у США не рахуються з іншими державами, особливо з Францією. Прикметно, коли США вже змінили політичний курс щодо Росії, Франція змушена «веслувати проти течії», щоби наздогнати ситуацію. Згідно преси та заяв політиків, це Франція запропонувала росіянам взяти участь у коаліції. Тоді як, на думку полковника, факти цьому суперечать [3].

Події 13 листопада 2015 р. в Парижі висувають на перший план питання ефективності та дієвості французьких спецслужб, а також їхньої співпраці з колегами з відповідних структур у ЄС. На думку французького полковника у

відставці, немає ніяких причин для реформи спецслужб. Наразі відбувається посилення їхніх ресурсних засобів у сфері фінансування та кадрового забезпечення. Хоча існує проблема координації роботи різних спецслужб. Зокрема, спостерігається боротьба між національною поліцією (DCRI), з одного боку, та жандармерію, службою зовнішньої розвідки (DGSE), військовою розвідкою (DRM), з іншого. Полковник особливо наголошує на тому, що на європейському рівні майже відсутній зв'язок між спецслужбами, тому що це питання суверенітету, який політики не хочуть втратити (зокрема, Франція є серед перших, хто не хоче нічим ділитися). На його думку, цілком ймовірно, що ЄС доживає свої остатні дні: функціонування Шенгенської зони закінчено через терористичні атаки, європейська оборона не виживе, а НАТО знаходиться під загрозою (випадок з російським літаком, збитим Туреччиною, доводить що можна усе собі дозволити і це на шкоду для США). Щодо збільшення витрат Франції на силові служби й армію, то за інформацією французького полковника у відставці, таке рішення було прийнято після операції в Малі (Serval). Отже, буде збільшено бюджет та кадрове забезпечення. Теракти в листопаді 2015 р. в основному підтвердили доцільність цих змін [3].

Французький генерал у відставці зазначає, що французьке суспільство ставиться цілком прихильно до зміцнення заходів безпеки. Це не становить жодної проблеми через те, що існує національний консенсус з цього питання [4].

На думку іншого французького фахівця, французьке населення вітало зміцнення заходів безпеки в громадських місцях і на транспортних засобах, особливо тому, що саме там терористи можуть завдати удару. Крім того, французи вже давно закликають до збільшення ресурсів для боротьби з небезпекою в цілому й проти тероризму зокрема. Терористичні атаки 13 листопада привели до чіткого усвідомлення того, що терористи, які атакували Францію, віднині не зосереджуються на знищенні конкретних жертв, але прагнуть вбити анонімних жертв серед цивільного населення. Їхня мета нині – вбивати мирних жителів без розбору, щоб створити атмосферу терору в країні та розповсюдження психозу, заради ослаблення суспільства та Республіки. Це завдає суттєвої шкоди економіці, тому що після цих подій відвідування великих магазинів та театрів значно знизилося. Даний процес триватиме ще довго, до того, як ситуація нормалізується. Взагалі, французька громадськість вважає, що заходи, прийняті урядом після останніх атак

запроваджені надто пізно. Французи вважають, що зміцнення заходів безпеки належало зробити після терактів 7 січня 2015 р. проти газети «Charlie Hebdo», що запобігло б поверненню до Франції для здійснення нападів джихадистів, які виїхали з Франції. Уряд згаяв багато часу, щоб зрозуміти, що війна була оголошена проти ІД. Це пояснює, що у відчаї багато громадян стають прихильниками Національного фронту, вкрай правої партії, яка виступає за закриття кордонів і закінчення дії Шенгенської угоди, яка дозволяє вільний рух в межах ЄС. Не варто забувати, що терористи, виконавці атак 13 листопада, прибули з Бельгії і деякі з них повернулися з Сирії. Французи й досі не розуміють, як терористи могли безперешкодно, без перевірки в'їхати, тоді як за деякими з них спостерігали. Це доводить, що Шенгенська угода має свої слабкі сторони. До цього ж додається масовий приплив мігрантів – кажуть, що деякі з них мають не тільки симпатію до країни, яка їх приймає, але будучи громадянами Ісламської держави, вони прагнуть проникнути в Європу для здійснення терористичних атак [5].

Прем'єр-міністр Франції М. Вальс зазначив у травні 2016 р., що, ймовірно, Франція залишається «ціллю номер один» для терористів ІД [6]. Утім, професор К. Мопетіт зауважує, що регіональні вибори у грудні 2015 р. у Франції суттєво змінили заяви політиків щодо безпеки та оборони. Були оприлюднені чіткі підходи до надзвичайного стану, який запроваджено у Франції після атак терористів 13 листопада та до міжнародних договорів. Деякі з них вимагають прискорити реформи в стилі американських «Emergency Amendments» в Шенгенській зоні.

Прибуття людей з Сирії, Ірану та Іраку буде більше контролюватися за допомогою обміну даними через електронні засоби спецслужб. Треба думати про Туреччину, яка провадить подвійну гру у безпеку та всюдозволеність на своїх кордонах! Поточне співробітництво європейських спецслужб хоча й існує, але є недостатнім в рамках ЄС та має значні труднощі у координації співпраці на оперативному рівні [7].

Французький полковник у відставці зауважує, що ситуація парадоксальна. Французи, з одного боку, дуже хочуть отримати більше безпеки, навіть втративши трохи свободи, але, з іншого, громадян непокоїть гіпотетична можливість систематичного збору та занесення в картотеку поліції особистих даних кожного громадянина. Ця стурбованість викликана тим, що дані можуть бути використаними або недобросовісними поліцейськими, або

після зміни режиму, або під час виняткових обставин, за умов надзвичайного стану, проголошеного на три місяці після атак терористів. Арешти, обшуки та іноді вилучення – це те, що зараз спостерігається в деяких районах Франції. Проте, загалом, населення позитивно ставиться до посилення заходів безпеки [3].

Таким чином, Україні варто бути контрибутором європейської та міжнародної безпеки. Нашій державі слід долучитися до роботи щойно відкритого Європейського центру боротьби з тероризмом (ЕСТС) Європолу. Центр відкрито 25 січня 2016 р. в Амстердамі з метою посилення роботи Європолу у боротьбі з тероризмом. Через цю структуру країни-учасники зможуть продуктивно обмінюватися інформацією та координувати свої зусилля. Спецслужби України повинні взяти до уваги, що провал запобігання терористичним атакам 13 листопада 2015 р. в Парижі стався в деякій мірі й через неналежну координацію роботи французьких спецслужб. Хоча, Україні й варто враховувати, що розподіл функцій спецслужб Франції виникає через прихильність демократичним принципам розподілу влади, проте загибель громадян спонукає до належних висновків.

Отже, СЗР, СБУ та ГУР України варто мати відповідну структуру координації співробітництва, яка забезпечить належну співпрацю спецслужб та оперативний обмін інформацією. До цього варто долучитися відповідним структурам прикордонної служби та Національної гвардії. ГУР України необхідно врахувати специфіку діяльності спецназу (FS) Франції. Попри модні тенденції щодо принципів транспарентності та демократичного контролю армії, військовим спецслужбам України подекуди не варто афішувати свою діяльність. Якщо Франція вважає за доцільне не афішувати діяльність свого спецназу закордоном, Україна за умов війни на власній території теж має моральне право не розголошувати певну інформацію про діяльність свого спецназу.

Список використаних джерел та літератури:

1. «Nous souhaitons que les sanctions puissent être levées contre la Russie» (Valls). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.latribune.fr/economie/international/nous-souhaitons-que-les-sanctions-puissent-etre-levees-contre-la-russie-valls-525853.html>
2. Boniface P. La coalition entre la Russie et la France est dans notre intérêt commun / P. Boniface. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.lecourrierderussie.com/international/2015/11/pascal-boniface-coalition-france-russie/>
3. Інтерв'ю з французьким полковником у відставці 26.11. 2015.

4. Інтерв'ю з французьким генералом у відставці 02.12.2015.
5. Інтерв'ю з французьким фахівцем 10.12.2015.
6. Вальс назвав Францією «ціллю номер один» для терористів. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://www.ukrinform.ua/rubric-abroad/2021909-vals-nazvav-franciu-cillu - nomer-odin-dla-idil.html](http://www.ukrinform.ua/rubric-abroad/2021909-vals-nazvav-franciu-cillu-nomer-odin-dla-idil.html)
7. Інтерв'ю з професором, доктором економічних наук К. Мопетітом. 11.12.2015.

ЕВОЛЮЦІЯ АВСТРАЛІЙСЬКО-БРИТАНСЬКИХ ВІДНОСИН ПІД ЧАС ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ

У статті розглянуто динаміку австралійсько-британських відносин, передумови та наслідки набуття Австралією незалежності. Після того, як Велика Британія не надала військової допомоги Австралії перед загрозою японського вторгнення, Канберра звернулась за допомогою до США. Австралія проголосила незалежність та почала проводити новий зовнішньополітичний курс, який передбачав пошук її місця на міжнародній арені.

Ключові слова: Велика Британія, Австралія, Вестмінстерський статут, домініон, Друга світова війна, Південно-Східна Азія, Японія, США, міжнародні відносини.

Галаджій А.В. Эволюция австралийско-британских отношений во время Второй мировой войны.

В статье рассмотрена динамика австралийско-британских отношений, предпосылки и последствия приобретения Австралией независимости. После того, как Великобритания не предоставила военную помощь Австралии перед угрозой японского вторжения, Канберра обратилась за помощью к США. Австралия провозгласила независимость и начала проводить новый внешнеполитический курс, который предусматривал поиск ее места в системе международных отношений.

Ключевые слова: Великобритания, Австралия, Вестминстерский статут, доминион, Вторая мировая война, Юго-Восточная Азия, Япония, США, международные отношения.

Galadzhyy O. Evolution of the Australian-British Relations during the World War II.

The article contains an overview of the dynamics of the Australian-British relations, causes and consequences of the Australian independence. After the United Kingdom did not provide military assistance to Australia in the face of Japanese invasion, Canberra had asked for help from the United States. Australia declared its independence and started a new foreign policy course, which mentioned the search for a new role in the system of international relations.

Keywords: United Kingdom, Australia, The Westminster Statute, Dominion, World War II, Southeast Asia, Japan, USA, international relations.

Актуальність обраної теми зумовлена важливістю наукового аналізу становлення зовнішньої політики Австралії в контексті регіональних процесів та двосторонніх відносин з провідними міжнародними акторами. На період Другої світової війни припадають суттєві трансформації у австралійсько-британських відносинах, які змінили характер стосунків домініону та метрополії. Протягом 1930-х та 1940-х рр. юридично закріпилась автономія Австралії, а також відбулося певне відчуження у відносинах з метрополією. Під час Другої світової війни Велика Британія разом Францією, а згодом – зі США та Радянським Союзом виступала учасником коаліцій у війні проти Німеччини, Італії та Японії. В Азії та на Тихоокеанському просторі країною-агресором виступала Японія, яка спрямувала вектор своєї експансії в тому числі проти